

Nordkalk

11.04.2022

Lausunto

Lausuntopyyntö: VN/12316/2019

Työ- ja elinkeinoministeriö

Lausunto Työ- ja elinkeinoministeriön kaivoslain luonnoksesta hallituksen esitykseksi

Yleistä

Nordkalk Oy Ab (jäljempänä ”Nordkalk”) on eri muodoissaan harjoittanut kalkkikaivostoimintaa Suomessa jo noin 120 vuoden ajan. Suomen lisäksi Nordkalk-konserni louhii tai jalostaa kalkkikivipohjaisia tuotteita myös mm. Ruotsissa, Norjassa, Virossa, Puolassa ja Turkissa. Nordkalkille on siten muodostunut merkittävä käytännön ymmärrys kaivostoimialasta, sen vaikutuksista sekä sen sääntelystä Euroopan laajuisesti. Nordkalkin pitkäkestoinen toiminta on osoitus siitä, että kaivostoimintaa on Suomessa mahdollista harjoittaa kestäväällä, ympäristöystävällisellä ja kustannustehokkaalla tavalla.

Kaivoksille ja niiden kehittämiseksi tulee mahdollistaa riittävät toimintaedellytykset myös jatkossa.

Samanaikaiset lakihankkeet

Hallituksella on samanaikaisesti valmisteilla useita tiiviisti toisiinsa kytkeytyviä lakiuudistushankkeita. Kokonaisuutena tarkastellen esitetyt lakiehdotukset merkitsisivät mittavia heikennyksiä kaivostoiminnalle ja ulottaisivat vaikutuksensa suomalaiseen yhteiskuntaan ja sen kehitysmahdollisuuksiin. **Nordkalk haluaa huomauttaa, että koska kaikkien eri lakiuudistusten tulisi toimia myös kokonaisuutena, on ensiarvoisen tärkeää, että eri valmisteluvaiheessa lakiehdotusten yhteisvaikutukset arvioitaisiin perusteellisesti myös kokonaisuutena.**

Kaivoslain suhde kaavoitukseen

Luonnoksessa ehdotetaan paikallisen hyväksyttävyyden ja vaikuttamismahdollisuuksien parantamiseksi, että kaivosluvan myöntämisen edellytyksenä olisi kunnan hyväksymä kaava. Ehdotuksen myötä, mahdollisista kansallisista tavoitteista riippumatta, hankkeiden hyväksyntä siirtyisi näin ollen käytännössä kunnille. Yhdistettynä kaavoitus- ja rakentamislain suunniteltuihin muutoksiin, maakuntakaavoituksella ei

Nordkalk

tulevaisuudessa enää pystyttäisi ohjaamaan ja yhteensovittamaan aluetalouden, luonnonvarojen kestäväen käytön ja uusiutuvan energianhuollon kannalta keskeisiä maankäytön ratkaisuja, joiden suunnittelu vaatii korostuneesti eri maankäyttöintressien huomioimista yli kuntarajojen.

Muun muassa kestäväällä kalkkituotannolla on suuri merkitys koko valtakunnan tasolla. Luonnon mineraalit ovat suomalaisessa kiertotalousyhteiskunnassa kriittisiä. Muiden mineraalien ohella, yhteiskunta tarvitsee kalkkikiveä. Sen rooli mm. vedenpuhdistuksessa, maataloudessa sekä useissa teollisissa prosesseissa on kriittinen. Tämä yhteiskunnallisesti merkittävä rooli on otettava huomioon osana myös Suomen huoltovarmuutta. Kestävää ja vastuullista kaivostoimintaa on se, että pystymme varmistamaan kriittisten mineraalien saatavuuden jatkossa myös tällaisina poikkeuksellisina aikoina, joissa nyt elämme.

Nordkalkilla on kokemusta kaivoksen ja teollisuusalueen toimintaedellytyksiin vaikuttamisesta kaavoitusprosessien kautta. Kaavoitusviranomaiset ovat esimerkiksi pyrkineet kaavoittamaan pysyvää asutusta aivan kaivosalueen välittömään läheisyyteen, kaivospiirin sisään sekä yhtiön omistamalle alueelle, ilman yhtiön suostumusta tai painetta rakentamiselle alueelle. Tämä osaltaan voi luoda tarpeettomia konflikteja kaivosyrityksen ja uusien naapurien välillä, sekä merkittävästi vaikeuttaa mineraaliesiintymän tehokasta hyödyntämistä.

Nordkalk ei näe, että lakimuutos edistäisi sille asetettua tavoitetta parantaa ihmisten osallistumismahdollisuuksia. Päinvastoin, lakiehdotus toteutuessaan merkitsisi yhä raskaampia menettelyjä, prosessien hidastumista ja ennakoimattomuutta sekä suoranaista epäselvyyttä lain soveltamisessa. Kuntaliitto on todennut kaavoitus- ja rakentamislain uudistusta koskevassa lausunnossaan, ettei lakiehdotusten kokonaisvaikutuksia kuntakentän toimintaan ja talouteen ole huomioitu ja arvioitu asianmukaisesti. Nordkalkin käsityksen mukaan, ilman merkittäviä muutoksia ja resurssilisäyksiä kuntien toimintaan, realistisia edellytyksiä ajantasaiselle ja suunnitelmalliselle maankäytön suunnittelulle ei olisi.

Nordkalk näin ollen vastustaa kuntien ja kaavoittajan vaikutuksen vahvistamista suhteessa kaivostoimintaan. **Nordkalk korostaa, ettei kaivostoiminnan ja kaavoituksen keskinäissuhdetta tulisi muuttaa. Kaivoslain keskeinen rooli mineraalien hyödyntämisoikeuden perustamisessa ja ylläpitämisessä tulee säilyttää myös tulevaisuudessa, eikä kunnille tule antaa oikeutta päättää kaavoituksella, onko kaivostoiminta mahdollista kunnan alueella vai ei.**

Nordkalk

Kaivoslain suhde luonnon- ja ympäristönsuojeluun

Lakimuutoksen tavoitteena on ollut parantaa kaivosluvan ja ympäristöluvan yhteensovittamista. Lakiehdotuksen tarkoitus olisi ympäristönsuojelun laadun parantamiseksi huomioida maisemalliset ja ympäristölliset sekä luonnon monimuotoisuuteen liittyvät kysymykset vahvemmin kaivoslain mukaisessa lupaharkinnassa. Nordkalkin näkemyksen mukaan ehdotuksen mukainen lakien osittainen päällekkäisyys ei toisi ratkaisua tähän tavoitteeseen. Kaivostoiminta edellyttää aina sekä kaivosluvan että ympäristönsuojelulain mukaisen ympäristöluvan.

Kaivoksen sulkeminen tulee ympäristöluvan kautta toteuttaa niin, ettei se aiheuta ympäristölain vastaista vaikutusta. Ympäristöluvissa on yleensä ehto, mikä vaatii tarkemman sulkemissuunnitelman kehittämisen reilusti ennen kaivoksen varsinaista sulkemista - kaivoksen sulkeminen otetaan huomioon jo kaivoksen luvitusvaiheessa. Kaivoslain mukaisessa kaivosluvassa ei tulisi asettaa päällekkäisiä määräyksiä, kuten nyt esitettyyn ehdotukseen on kirjattu. Epävarmuutta syntyy mm. seuraavista kysymyksistä: Kumpi viranomainen, kaivosviranomainen vai ympäristöviranomainen, määräisi miten jälkihoito tulee toteuttaa? Kopioidaanko määräykset toiminnan lopettamisesta ympäristöluvasta suoraan kaivoslupaan? Miten toimitaan, jos ympäristöluvan määräyksiä tarkistetaan ja niihin tulee muutoksia, jotka vaikuttavat jälkihoitoon?

Nordkalk katsoo, ettei kaivoslain sen enempää kuin kunnan kaavoituksenkaan tulisi toimia ympäristön- ja luonnonsuojelun välineinä vaan ympäristönsuojelulaki ja luonnonsuojelulaki ovat tähän tarkoitukseen asianmukaisia välineitä.

Avoimet yleisötilaisuudet

Lakiin ehdotetaan lisättäväksi momentti, joka loisi kaivosluvan haltijalle velvollisuuden järjestää vuosittain yleisölle avoimen tilaisuuden, jossa kaivosluvan haltijan olisi annettava selvitys esiintymän hyödyntämisen laajuudesta ja tuloksista sekä ilmoitettava, jos tiedot mineraalivarannoista muuttuvat olennaisesti ja annettava arvio kaivostoiminnan vaikutuksista kiinteistöjen omistajille ja muille kaivostoiminnan vaikutusalueella oleville asianosaisille. Nordkalk pitää tätä ehdotusta lähtökohtaisesti kannatettavana ja järjestää säännöllisesti jo nykyisin naapureilleen tiedotustilaisuuksia. Nordkalk ei kuitenkaan näe tarpeelliseksi järjestää yleisötilaisuuksia vuosittain toimipaikoilla, joissa kaivostoimintaa harjoitetaan hyvin pienessä mittakaavassa (< 100 Kton/vuosi) ja ilman oleellista muutosta aikaisempaan toimintaan.

Nordkalk

Tarkat tulostiedot, analyysitulokset sekä varannot kuuluvat kaivosyriyten liikesalaisuuksien piiriin ja tietojen julkaisemista saattaa rajoittaa muu lainsäädäntö. Näin ollen yleisötilaisuuksissa kerrottavien tietojen velvoittavuus tulisi rajata naapurien ja muiden sidosryhmien kannalta merkittäviin seikkoihin.

Siirtymäsäännökset

Mikäli kaavaa koskeva edellytys esitettäisiin tulemaan voimaan, lakiehdotuksen siirtymäsäännöksiä koskevissa kohdissa tulee selvittää, mitä tapahtuu vanhoille kaivoksille, jotka toimivat perustuen maakuntakaavaan.

Nordkalkille jää luonnoksesta lisäksi epäselväksi, mikä on yleisen siirtymäsäännöksen sekä kaivoslupien tarkastamista uuden lain mukaisia vaatimuksia vastaaviksi koskevan säännöksen suhde voimassa olevan lain säännöksiin koskien vanhalla lailla perustettuja kaivospiirejä, louhintaa maankäyttösopimuksen perusteella sekä erityisesti kalsiitin ja dolomiitin louhintaa (Kaivoslaki 181§).

Koska 181§:ään ei luonnoksessa ole esitetty tehtäväksi muutoksia, Nordkalk olettaa, että pykälä säilyisi muuttumattomana. Muutoin ehdotus merkitsisi perusteettoman merkittäviä heikennyksiä Suomessa pitkään toimineille kaivostoimijoille, joiden louhintaoikeudet perustuvat osittain aikaisempiin kaivoslakeihin.

Kaivostoiminnan keskeytyksetön jatkuvuus on turvattava myös näissä tapauksissa.

Kaivostoiminnan merkitys kiertotaloustavoitteiden edistämiseksi

Sekä hallitusohjelmassa että julkisessa keskustelussa ollaan oltu yksimielisiä siitä, että kiertotalouden lisäämisen avulla hillitään luonnonvarojen ylikulutusta ja ilmastonmuutosta, suojellaan luonnon monimuotoisuutta, luodaan uudenlaista työtä sekä vahvistetaan talouden kilpailukykyä. Suomen roolia kiertotalouden edelläkävijänä on haluttu vahvistaa. Näiden tavoitteiden toteuttamisessa kalkilla ja kaivosyhtiöillä on merkittävä rooli.

Ilmasto, maaperä, vesi, luonto ja niiden monimuotoisuus ovat Nordkalkin toimintaa ohjaavia arvoja ja yhtiö on sitoutunut vastuulliseen kiertotaloutta vahvistavaan toimintaan. Maaperän käyttö perustuu pitkäaikaiseen suunnitelmallisuuteen ja ympäristöarvot sekä luonnon monimuotoisuus otetaan huomioon koko toiminnan elinkaaren ajan, aina toiminnan alusta jälkihoitosuunnitelmien loppuun viemiseen saakka. Kalkkikiveä louhitaan ja prosessoidaan lähtökohtaisesti tämänhetkistä tarvetta varten, mutta etenkin Suomen huoltovarmuuden kannalta merkittävät asiakkaat edellyttävät kalkkikaivosyhtiöiltä pitkän ajan toimitusvarmuutta. Myös markkinatilanteiden vaihtelu saattaa aiheuttaa pitkiäkin katkoksia toiminnassa - kaivosoikeuksia ei tulevaisuuden huoltovarmuuden näkökulmasta tulisi silti evätä tai purkaa, jotta voidaan varmistaa varantojen

Nordkalk

asianmukainen ja tehokas hyödyntäminen sekä alueiden käytön suunnittelu yhteiskunnallisesti, taloudellisesta ja ekologisesti kestäväällä tavalla. On tärkeää etteivät lakimuutokset heikennä sekä aiheuta merkittävää ennakoimattomuutta ja epävarmuutta kaivosyhtiöiden mahdollisuuksiin hyödyntää jo olemassa olevia oikeuksiaan.

Kalkki on vielä toistaiseksi lukuisille aloille kriittisenä mineraalina yksi suomalaisen kiertotalousyhteiskunnan elinehdoista. Kaivoslailla on ollut keskeinen rooli mineraalien hyödyntämisoikeuden perustamisessa ja ylläpitämisessä, ja tämä on syytä säilyttää tulevaisuudessakin. Kalkkikaivosyhtiöille tulisi mahdollistaa riittävät toimintaedellytykset, jotta kotimaiset kiertotaloustavoitteet voitaisiin saavuttaa sekä toimitusvarmuus ja varannot lähellä kulutusta pystyttäisiin turvaamaan myös jatkossa.

Nordkalk Oy Ab:n puolesta

DocuSigned by:

A7DDD5A122ED403...

Håkan Pihl, Director, Sustainability

DocuSigned by:

DF1F2CCG03824CA...

Laura Lehtikunnas, Group Legal Counsel